

DISPUTATIO CHIRURGICO-MEDICA, 15
DE
MELICERIA
CELSI, 1717, 3

Bom
CHRISTOPHORO DANIELE MELTZER

Quam
SUPREMO ARCHIATRO SEGUNDANTE,
ex Suffragio
MAGNIFICI, AMPLISSIMIq; SENATUS ACADEMICI,

PRO LOCO
PROFESSIONIS MEDICAE GRATIOSISSIME OBTENTAE
EXTRAORDINARIO,
Publicae modestaeque Dissentientium Censurae committit

IN ACADEMIA BORUSSORUM REGIA
A. C. M DCC XVII. D.   SEPTEMB.

CHRISTIANUS LUDOVICUS
CHARISIUS, D.

RESPONDENTE
CHRISTOPHORO DANIELE MELTZER,
Mednav. Boruff. Med. Studiofo.

REGIO MONTI, LITERIS REUSNERIANIS.

AUGUSTO PATRIAE PATRI,
PRINCIPI INCOMPARABILI,
SERENISSIMO POTENTISSIMOQUE DOMINO,
DOMINO
FRIDERICO
WILHELMO,
BORUSSIAE REGI,
MARCHIONI BRANDENBURGICO,
S. R. I. ARCHI-CAMERARIO ET ELECTORI,
SUPREMO ARAUSIONENSI, NEOCOMENSI ET VALLAN-
GINENSI PRINCIPI,
MAGDEBURGI, CLIVIAE, JULIAE, MONTIUM,
STETINI, POMERANORUM, CASSUBIORUM, VANDA-
LORUM ET MEGAPOLIS, ITEM IN SILESIA, CROSNAE
DUCI,
BURGGRAVIO NORIMBERGENSI,
PRINCIPI HALBERSTADII, MINDAE, CAMINI,
VANDALIAE, SVERINI, RACEBURGI & MEURSAE,
COMITI HOHENZOLLERIAE, RUPINI, MARCAE,
RAVENSBERGAE, HOHENSTEINII, TECKLENBURGI,
LINGAE, SVERINI, BURAE & LEFRDAMI,
MARCHIONI VEHRAE & VLISSINGAE,
DYNASTAE RAVENSTEINII, ROSTOCHII, STARGARDIAE,
LAUENBURGI, BUTOVIAE, ARLAIAE AC BREDAE, &c. &c. &c.
REGI AC DOMINO SUO CLEMENTISSIMO,
LITTERARUM STATORI MUNIFICENTISSIMO,

Hoc pro Loco quaecunque editum Specimen, in
perpetuum devotissimae gratitudinis monu-
mentum sacrum cupit

servorum subjectissimus
Christianus Ludovicus Charifus,

J. D. O. M.

DISPUTATIO CHIRURGICO-MEDICA,
DE
MELICERIA CELSI,

Vom

Blind = Wasser.

* * * * *

LI ADEM cano, fateor, post HOMERUM, dum praesens de MELICERIA elaboratum Specimen, LECTOR BENEVOLE, aequo tuo expono iudicio. Quem enim latet, constans olim ac assidua opera, quam notissimus HILDANUS in evolvendo hocce affectu sedulo semper locavit, ita ut eundem peculiari Tractatu de Ichore & Meliceria acvi, à capite ad calcem abunde exposuerit. Taceo alios ac lubens praetereo Viros Celebratissimos, inq; arte Machaonia fama doctrinae atq; eruditionis perpetuos, qui eidem ex asse delincando, aliquot Dissertationibus editis non semel defudarunt. Ast nihilosceius capillata fronte, ut ajunt, occasionem hac de scribendi materia lubens arripui, probè perpendens, quod in difficilibus errare ob imbecillem humanitatem facillimum sit, ac quandoque in gravibus, optimus dormitet Homerus. Quamobrem Thema selectum, iudicii ac mentis lance curatius etiam

A

etiam

etiam atque etiam trutinavi, manifestè autem deprehendi, quod scripta haec edita, non in omnibus rem acutis satis fatisque tetigerint. Operae hinc pretium iudico, acta denuo agere, inque quo consistat Ortus ac causa morbi, signa insuper atque curatio illius, pro ingenii modulo detegere adhucdum allaboro. Faxit DIVINA CLEMEN-
TIA, ut cedat secuturus labor Sacratissimo Archiatro gloriosus, TIBI autem L.B. si non in totum, tamen in tantum commodus, ut profundi hujus affectus inviolabilis veritas magis magisque appareat, sic nunquam quid, aut quantum hisce pagellis scripserim, me poenitebit. Vale & Fave.

S. I.
ITa profecto est, ut primarius Artis salutaris finis, SANITAS, qua nil prius post animae salutem, miseris concessa mortalibus, nulla unquam verborum pompa, sed dextra remediorum praescriptione, horumque propinatione fortunato obtineatur. Verosimillimum interim quivis nobiscum fatebitur, ut cortex removendus sit, antequam medullam inspicere liceat. Hinc non abs re fore autumamus, si brevibus, nomen vocisque derivationem tractandi affectus in antecessum perspiciamus, donec essentiam & causam morbi, methodicè delibare satagamus.

S. II.
 Servato itaque nomine à CELSO. olim malum praefens indigitato, id ipsum MELICERIAM nuncupaturi sumus. Meliceria autem uti solo significato, natales suos commodè mutuare videtur ex idiomate Graeco, ita facile insuper liquet, ut perspecta illius derivatione, locutio à Simili aut Metaphoricus sermo, huic haud inconvenienter sub-

subsit. Primo etenim componitur à verbo graeco μέλι, quod mel, & μέλιον, quod Latinis favus audit. Deinde sua sponte patet, quod, sicuti in apum cellulis, mel secernitur, ita affectus noster has ipsas aemuletur, praecipuis ubi huic junctus est tumor, hic enim poros cutis cellularum instar minorum distendit, ex quibus humor glutinosior, hicque melli quandoque haud absimilis, copiosè foras eliminatur.

§. III.

Autorem, uti dictum, nominis Meliceriae cum aliis, venditamus CELSUM, Medicorum CICERONEM vocitatum, quandoquidem referente Celeberrimo D. SCHELLHAMMERO, in Epist. Dissert. de *Lymphae ortu & Lymphaticorum causis*, hic primus Veterum olim extiterit, qui posteritati profluvium hocce serofum, manifestare conatus est. PARACELSUS, in *Chirurg. Maj.* affectum huncce vocavit SYNOVIAM, HILDANUS autem, HYDRARTHRON, item ICHOREM & HYDROPEM ARTICULORUM in *Libr. de Tebore & Meliceria aeri*, hinc inde salutavit. Germanis appellari solevit, **das Glied-Wasser.**

§. IV.

Contingit autem non raro, ut vocabulo Ichoris, Synoviae, aliorumq; Auctores multum in significato ab affectu nostro alienò usos fuisse, facile reperiamus. Sic quidam Ichorem atque Synoviam accipiunt pro humore naturaliter existente, prove nutrimento, parti inesse, debito. Autumantes videlicet, quod non ad esse solum, sed & ad bene esse atq; prodesse, latex hic symbolam conferat suam. Sumitur porro à quibusdam pro liquore ex vulneribus ulceribusque quibusvis promanante, quandoquidem profluvium feri & hic sese satis exferit. Ast missis modo inmitis, Ichorem Synoviamque hic intellectam volumus ex Meliceria provenientem,

tem, i. e. in singulariori significatione sumptam, qua ex articulis fauciatissimis ulceratisve suboriri frequenter conspicitur.

§. V.

Pro inhibenda itaque vocis omni peregrina acceptione, malum à nobis perpendendum sequenti descriptione exhibemus: MELICERIA est praeternaturale ex laesis articulis & praecipuis ex genibus copiosum feri profluvium, cum intensissimo immanique dolore, intumescencia ac inflammatione partis affectae, febre, atrophìa, ceterisque symptomatibus stipatum, à lymphae acrimonia, & vasorum lymphaticorum venas atque arterias comitantium, suborta erosione, ortum ducens.

§. VI.

Sic flebili mali morbofi adumbrata facie, ut intimiora quoque inspiciamus, sedi illius principaliori ac subiecto genuino, desudandum paulisper ducimur. Atque ex data descriptione, in aprico est, quod hoc ipsum radicaliter existat in sero sanguinis seu lymphae in vasis secreta; Denominacionis autem subiectum, ubinam artus circiter, sive illi sint majores, sive etiam minores, eorumque articulos, propriè haereat, pluribus dispiciemus. Profluvium etenim feri hic consideratu sistimus, non quatenus Lymphae destillationibus in variis Corporis humani affectibus haud ab simile existit, sed quatenus solum, ac in specie de articulis idem accipitur.

§. VII.

Notissimum autem est, quam longè Autores etiam Celebratissimi nominis, in ponendo ac determinando subiecto & sede palmaria, ex quam videlicet circa articulos partium, copiosum hocce desluyium ferofae materiae promanare valeat? Assatim inter se discrepent. Per autopsiam quippe ana-

anatomicam ultro patet, quod in pertractandis per Diarthrosin connexis articulis, variae manifestè perhibeantur partes. Sic facile cernimus praeter cutim, musculos ac tendines, ligamenta & nervos, glandulas recenter detectas, arterias, venas hisque juncta vasa lymphatica.

§. VIII. Ex hisce modo enumeratis, principaliores saltem consideraturi sumus partes, exque harum quibusdam, veluti è tabernaculis, morbofi nostri affectus extrahendæ origini, operam studiosè daturi. Quas inter in antecessum lustrare placet ipsos articulos. Ac dum physiologicam in considerationem eosdem vocamus, satis experiundo cognoscimus, quod sicuti ossa omnia & singula in universum spectata, ita hi itidem tenuissima exilissimave membrana investiantur, quam Periostium Anatomici appellant. Quandoquidem autem dicta haec pellicula ex subtilissimis minimisque fibrillis contexta, & staminibus inseparabilibus coagmentata est, inficiandum non est, quod his ipsis succus quidam contineatur atque circuletur. De eo nunc, num primam exhibeat ansam profluvii nostri eruptioni, id perperam quendam affirmaturum autumamus; Quum, praeter huic haud aequiparandam promanantis fluidi copiam, cetera accidentia, ut sunt varietas coloris, consistentia, &c. Periostii humido attributu impossibilia, penitus inspicienda quis sibi curae habuerit. Cavitatem ulterius, si articulorum spectes, verum quidem est, quod humor ibidem reperiatur, qui lubrica ossa fersat, illave pro motu excipiendo, aptiora reddit. Fundunt namque hunc ipsum sagaci industria CLOPTONIS HAVERI in *osteolog nov.* glandulae detectae mucilaginosae in cavitate articulorum existentes, in quibus ex fonte omnis limpidi Ma. puta Sgnea secretus, exque his, in cavitatem

hanc propullulatus latex. Verum eadem difficultas, quae paulo ante, hic quoque, obtinet, siquidem non una suboritur Meliceria, in qua intactae relinquantur hae glandulae, cui supervenit exigua fatis quantitas mucilaginis, in his, contentae.

§. IX.

Videamus adeoque nervos, in his ut poneret ortum Meliceriae, se quondam exhibuit Coryphaeum CELSUS, ille etenim *lib. V. de Medic.* malum nostrum descriptum proponit, quod MELICERIA sit sanies, quae ex malis ulceribus, ubi nervi circa articulos laesi sunt & inter haec loca, maxime ex genibus exeat. Quem autem latet densissima nervorum substantia, ita ut passim in iisdem nulla compareat cavitas, quam tamen liquor abundanter effluens, necessario sibi apposuit. Neutiquam praeterea credendum nobis persuademus, quod nervi succum notabilem in se contineant, illumque talis indolis, ut in substantiam sensibilem mutari queat. Tubulosi omnino sunt nervi, adeoque conservationi hujus vel illius humoris eosdem dicatos judicamus; at mox sensum effugit subtilis cavitas canaliculorum horum, quare neutiquam à nobis impetrare possumus, quin minime humidum quoddam copiosum, totve alterationis generibus subditum fundere valeant, sed habitacula potius existunt spirituum subtilissimorum, in foro medico sic dictorum animalium, quae ob aptissimam, qua gaudent activitatem, admirandam, idque curiosissimum motus & sensus negotium, nostri modo aevi rationales Medici, luculenter commonstrant.

§. X.

In Scenam quoque producenda judicamus vasa sanguifera, sub nomine venarum & arteriarum venientia. Utrum ex his, priores, an vero posteriores, pro detegendo deno-

denominationis genuino, subjecto magis in Meliceria faciunt, Autores inter prolixè disceptatur fufèque disquiritur. Ita quidam vexillum ducunt pro venis, fvadentes firmiter tam abunde, ex articulis profluens ferum, quod tubuli venosi apponent. Adeunt hunc in finem LOWERUM *in Tract. de Cord.* NUCKIUM *in Scialograph.* aliosque, qui corroborandae thescos hujus veritati experimentis aliquoties institutis, subvenire conantur. Constringunt nimirum venam cavam filo in thorace cujuspiam animalis atque exinde paulo post, tantum obferant feri in cavitate abdominis, ut hoc evidenter ascite laborare affirmares. Idem evènire porro comperimus in venis jugularibus, vinculo ligatis quas hoc modo comparatas, salivam summa copia in cane concitasse, non semel probatum est. Alii fluxum huncce morbosum trahentes ab arteriis, cetera inter praecipuis ferum copiosius, quo scetet arteriosus sanguis praec venoso allegant, exque hoc suae sententiae stabile patrociniū afferre contendunt. Sed frustraneus utique utrorumque est labor, non levibus quippe hoc intricatum est atque perplexum ambiguitatibus, asserrum. Quod enim spectat ad experimenta, haud diffitemur, quod venae atque arteriae, igitura adstrictae, ejusmodi effluxum portendant; at intime rem perspiranti robè liquet, quod, ubi cum venis atque arteriis vasa lymphatica tanquam has immediatè comitantia, humidi haec insuper dum sunt limpidi ipsissima tenacula, ferum effusum, ob sui interceptum progressum, protinus ex his & non ex illis scaturiverit. Cum itaque experimenta modo allata, nil certitudinis de inventa morbi sede primaria perhibeant; ac magis multo pro ulteriori hujus investigatione ad vasa lymphatica nos manuducere videantur, inoffenso pede ad eadem rimanda accedimus. Haec verò non

parum lucis, indagandae origini vel prima fronte affundere, certum est. Vehunt etenim limpidum, quod profluit foli- dum, idque maximè abundans deponere ut queant, mira- culi expers existit. Sangvis dum perenni suum itu redituq; absolvit iter, plurimum, quod secum fert aquei, ad haec ipsa dimittit, turgida iasuper multi & acris feri repletionem vasa efficit, ut non semel accersitam eorundem inde conspicias rupturam. Nullatenus adeoque his in statuendo Meliceriae denominationis subjecto in suspensio adhuc relinquitur, sed constanter adfirmamus, quod vasa lymphatica venis atque arteriis annexa, hoc ipsum evidenter constituant.

§. XI.

Nec sufficienter refragatur posito nostro modo tradito, quod ex aspectu Meliceriae atque historia ipsius forte res aliter fieri advertatur. Sic putant quidam, quod in Meliceria, vasa quandoque lymphatica facta testaque relinquantur, adeoque serum observabile exstillans neququam sup- pedient. Deinde, quod laesioni articulorum ab extra factae non illico ac momentanea succedat fluidi lymphatici eliminatio, sed interjecta post aliquot dies mora, demum provenire cernatur, quam autem sequi necessariò, svadet inevitabilis ipsorum simul facta dissecatio, aut disruptio, ut- pote mox sub cute ipsa latere irrefragabilis nos edocet Ana- tomicorum experientia. Accedit tandem nimia copia pau- cum intra tempus Ichoris exeuntis, hujusque glutinosa saepe numero ac diversi coloris consistentia, quum pellucidus potius & diaphanus, vasis modo dictis, insit fluor. Ad haec, ordine recensita facilis est regressio. Dramata quippe, nunquam ludit Meliceria sine vasorum lymphaticorum af- fectione. Nondum insuper unquam manifestè monstratum est, vasa nominata in Meliceriae malo, parum vel nihil prae-

praecisa, aut plane illaesa manere; Neque praeterea facit exceptio, de mox necessario omnem laesionem articulorum subsequenti profluvio. Hoc enim in violenta ab extra invasione facta, omnino in procinctu contingit, quamvis ob simul causatam emissionem sanguinis rubicundi, lympham hujusque colorem, superantem, idem observari non liceat. Eiusdem farinae instantia est postrema, nihil evincens, affluxus enim, quo major est ruptura vasorum lymphaticorum, eo intensior subinde existit. Consistentia viscosa, inque hac diversus color, facile etiam defenduntur, dummodo malum consideretur in statu atque augmento suo, sic enim serum ob stasim passam, crassiorem induit sui miscelam, ac dum acrimoniam possidet, vasa simul sanguinea arrodit, hinc aliquid cruenti ex iisdem provenit, inique extra vasatum una cum reliqua lympham persistens, ceteras summopere quoque afficit partes. Eo consideratu liquido apparet, quod primario etiam atque etiam canales lymphatici, secundario autem Venae & Arteriae, imo tendines & nervi cum sint affecti, & reliqua, suum adaugendo malo adjiciant calculum.

§. XII.

Subministrato itaque subjecto Meliceriae tam radicali, quam etiam denominationis, expositione illius physiologica atque anatomica, hac vice evitandae prolixitatis ergo lubentes supersedebimus. Praeterea probe nobis conciliandum, quam inutilis atque supervacaneus foret labor noster, dum quis hodie scit, quid sit sanguinis serum? Quidve nomine vasorum lymphaticorum veniat Lippis, ut ajunt, atque tonforibus notum, imo notissimum est.

B

hoc

hoc in passu, veteris recentiorisve aevi Scriptoribus physiologis & Anatomicis Celebrioribus, ex abundanti cujusvis ignorantiae subvenire quisque potest.

§. XIII.

Pedem, ad delineandum porro Meliceriae affectum, moturi, causam illius propriam atque immediatam rimaturi sumus. Hanc, ex suppeditata supra descriptione morbi, proque circumstantiarum perspecta ratione liquet, lymphae acrimoniam, exque hac vasorum lymphaticorum venas atque arterias circa articulos, comitantium, aut alia causa quacunque proveniente aperturam, plenarie hic constituere. Haec adeoque causa, ut Meliceriam efficit, ita omnium in hac observabilium Symptomatum fertilis existit productrix.

§. XIV.

Comperimus autem in Meliceria laesionem circa articulos, sive illa contingat ex dispositione massae sanguineae interna, sive fiat ab extra, per casum scilicet, per contusionem, per fracturam, per vulnerationem, per dislocationem, & quae sunt reliqua, quae articulis nocimento cedere possunt. Affectis hisce, ultro cernere licet profluvium feri manantis aequae consortio ceterarum sanguinis partium liberati, in copia proveniente laticis. Quicquid autem hic contingit, utique adscribendum autumamus, disruptioni vasorum lymphaticorum, vel ab excessiva lymphae secretae quantitate, vel illius acredine, factae atque subortae.

§. XV.

§. XV.

Neutiquam enim adstipulari possumus sententiae illorum, qui omnem causam ac fundamentum Meliceriae, proximè ponunt in impedito sanguinis motu, fluidive vitalis in vasis exorta stagnatione. Verum enim verò evenit equidem, quod praeter peregrinas, quibus conspurcata est massa sanguinea, qualitates, vis partibus circa articulos extrinsecus illata, aliquando congrumationem humidi rubicundi inferre possit; at id à nobis impetrare non possumus, quin propensè dicamus, quod ejusmodi stagnatio nil faciat ad Meliceriam, nisi ut serum ex sanguine glutinante acre factum ex parte seponat ad vasa lympham ducentia, quae postmodum sua acrimonia erodit, exitumque suum omni modo affectat.

§. XVI.

Pariter creditu admodum est difficile, ullibi à quopiam cum veritate demonstratum iri, quod secretio lymphae, existente in vasis sanguineis obstructione, haud procedat, sed ubi extremitates ac orificia vasorum plane oclusa, ibi consequenter nullus, pro secernanda ulteriori lymphae, detur exitus, unde hoc ipsum per poros & glandulas tunicarum nominatorum vasorum tanquam tenuior Nectaris vitalis pars, pervadendisque angustissimis illis viis haud inepta ubertim prouat. Pugnare sane hocce videtur assertum, tam contra avtopsiam anatomicam, quam etiam manifestam motus circulatorii sanguinis activitatem. Vasa certè sanguinea, si vel obiter perpendamus, densissimae sunt texturae atque substantiae, totque irregularibus & incurvatis suarum tunicarum fibris perplexa, ut nihil serosi, è sanguine transmittere valeant. Dissvadet id ipsum similiter circuitus

fangvinis, hic enim ut omnes corporis partes alluit, ita & affectas accedat, necesse est. Illic autem quando invenit stasim, progressui suo obstantem, neutiquam propterea seri secretionem penitus intermittit, verum ille vi motus sui perennis, adjutus praeprimis eo magis intestina agitatione, quaqua versum tendit, & quod illic non valet, serum ad vicina loca uberius sequestrat.

§. XVII.

Pervasi exinde firmiter sumus, quod lymphæ in abundanti copia in vasa delata, hæc ipsa infarciata reddat, quo motus simul suus præpeditur refluxus, hinc ulterius Eadem stagnat & sicuti ob quantitatem sui excessivam continuo cum impetu irruentem, ita ob consecutam est stasim credendum, vasa dirumpi atque erodi facit. Hisce apertis diffundit se serum ad omnes articulorum adjacentes partes, dumque in parte musculosâ carnosa colligitur, tendinosarum nervorumque fibrarum latifundia petit, ac continuato novo affluxu torrentis instar mirabiliter ad partes sese profundit. Hic iterum, ubi præter solitum, ita influxum extat, nullumve sibi invenit egressum, hunc ipsum magis laborando postulat, quem insigniter promovet accedens putredo ex mora causata, quæ partes morsicat, afficit, imò sensim sensimque corrodit, ut humor patentes acquirat excundi fores.

§. XVIII.

Unum adjiciendum ducimus, ubi scilicet causam ponimus hujus profluvii in sero jam in vasis abscondito, qui fiat, ut serum in Meliceriæ malo non limpidum ac purum, coloris item expers, uti naturaliter asservatur, aut variæ consisten-

sistentiae, ac variegati coloris exstillans appareat? Ex deductis etiam levis satis ad haec est responsio. Negari non potest, quod latex initio tenuior ac limpidior, continuato autem effluxu prodeat magis crassus, tinctus densiorisque substantiae. Quod enim tenuitatem & diaphaneitatem concernit, in propatulo est, quod minus adhuc sit coagulatum serum, atque dum exitum habet, inductam ante sui majorem stagnationem atque putrescentiam, limpidius ac fluidum prodire debeat. Crassitiem è contra sibi accersit, ubi vel in vasis eandem, vel extra haec intra partes ultro, acquiserat. Quamobrem vix diu haesitandum, cur multifariae consistentiae, eliminata observetur serositas. Facilis itidem apocalypsis est variantis coloris, praecipuum dum sanguineo tinctum deprehendimus serum. Quemadmodum etenim pro cujusvis aegrotantis constitutione, his vel illis alienis permixta est particulis lymphæ, ita consequenter color mutatur, ad quem etiam facit conglutinatio, quae putrescentia sua humorum crasin destruit, & aliam particularum reflexionem exhibet. De cruento interim colore id notatum habemus, quod quando adest, certissimo fit indicio, quod vasa etiam sint corrosa sanguinea, unde contenti sanguinis aliquid extravasatum, quod affectum in pessimo augmenti statu se habentem satis testificatur.

S. XIX.

Non raro autem, sed omnium frequentissimè Meliceria scaturire videtur è genibus, cujus tamen ex supra datis facilis sumenda connexio. Genua quippe, seu ossa majora, multitudine tendinum ac magnitudine muscutorum femorum scilicet & pedum, sunt stipata. Ast quis non perspi-

cit, quod ob majores multosque hic concurrentes musculos, qui plurimis vasis cruralibus sangvineis & consequenter lymphaticis donati, profluvium nostrum sit multo majus atque frequentius prae alio, in ceteris partibus conspicuo. Paulo enim ante exposuimus, quomodo nimirum serum è vasis dimissum se fundat ad omnes partes circumjacentes, quas ubi sensibiliores ac tendinosas invenit, eo proclivius ac citius saevitiam suam exercet Meliceria. Similiter se res habet circa geaua, ibi enim humor stagnans tendines multum exstantes magis arrodit, cui advenit motus magnorum horum articulorum prae aliis major atque violentior, qui copiosorem procurat novae lymphae affluxum, eumque ita intendit, ut serum hoc modo coacervatum exitum suum necessario moliri cogatur. Sic genua promptius ante alios articulos Meliceriae subjiciuntur.

§. XX.

Comitatur inter alia Meliceriam dolor quoque saevus, imò talis, ut facile aegrotantes terribilem torturam se pati, ultro conquerantur. Rationem si inquiramus molestissimae hujus sensationis, insiciendum non est, quin lymphae profluxa èque stasi acrefacta eundem producat. Attendamus namque dolorem in se spectatum, tum ille nihil aliud est, nisi sensatio tristis rei cujusdam incommodae, partes corporis nervosas ingrato motu irritantis. Non autem multum haerebimus circa inventionem irritationem illam inferentis, id quippe in omni Meliceria ob oculos est, serum nimirum extra vasa positum. Hoc quum acidus, salinus, acres, similesque obtineat particulas, non potest non, quin super per stasin putrefactum tendinosas nervosasque partium

tium fibrillas lancinet atque rodant, quare facile concludendum, quod influxus motus spirituum animalium in hisce latitantium tumultuario concitetur, fibrae porro illarum partium ultra consuetum tendantur ac distrahantur, sic autem gravis ac molestus in mente excitatur sensus dolorificus.

§. XXI.

In cumulo Meliceriae symptomatum lustrandum se insuper sistit tumor notabilis, sibi que juncta inflammatio. Atque intumescantiam facile derivandam existimamus ex profusi feri abundantis intra partes collectione & hujus stagnatione facta. Quemadmodum enim abundantia feri circiter partes subsistens illas expandit atque dilatat, unde elevatio partium externarum exsurgit, ita hanc ipsam magis auget huic superveniens serosa conglutinatio. Tonum namque fibrarum penitus haec destruit ac humorum motui progressivo sufficiens injicit fraenum. Praepedito autem motu circulatorio ac à tergo novo jugiter accedente fluido, hoc stagnantem humorem etiam atque etiam premit, eundemque pellere annititur, hinc intestinus ipse adaugetur motus, qui calorem atque rubedinem procurans, parti inflammationem inducit.

§. XXII.

Suapte hinc affluit, ac neutiquam mirandum habemus, quod febris acuta in Meliceriae morbo suam quoque haud intermittat tyrannidem. Existente quippe causa, mox sequitur effectus. Mentionem autem injecimus, quod nimirum motus fluidi vitalis intestinus per inductam inflammationem inversus fiat & irregularis, ac quod progressi-

vvs

yus non valet, hic suo agmento ac violentia tunc perficere
 allaboret. Ita jam ubi se prodit, testis fonticus omnino
 ac infallibilis omnis est febris, ille enim pulsum frequentem
 & celere producit, ac cetera juxta dolenda symptomata
 intensissima praesertim, totum corpus torquet, incallescen-
 tia. Qui tandem aestus vires depascit, nutrimentum con-
 sumit, partes collabascere, horrendamque malorum in
 oeconomia humana facit catastrophem. Facile subinde fe-
 rendum est judicium de atrophia, ex diuturniori Meliceria
 emergente. Calor modo dictus p. n. auctus non solum
 vim suam hic exserit, quo totum emarcescit corpus, sed &
 non parum denegatur nutrimenti partibus affectis, partim
 propter jacturam tam copiosi humidi extra promanantis,
 in quo multum gelatinosi simul perditum iri non est du-
 bium; partim propter stasim quandoque sanguinis exque
 ea conciliatam fibrarum labefactionem, qua nutri-
 mentum in substantiam partis converti impeditur, unde
 hujus vel illius solum suboritur membri laesi necessaria
 aridura.

§. XXIII.

Sic singulis hisce ex causa Meliceriae proxima derivatis
 atque adductis, non abs re fore censemus, si adhuc dum
 scrutemur, unde ejusmodi erosio vasorum lymphaticorum
 effluxive feri proveniat acredo atq; stagnatio. Pro exequen-
 do autem hocce negotio sub censum vocaturi sumus quaevis
 illa, quae disruptioni dictorum vasorum ipsiusque feri acri-
 moniae quomodocunque manum sunt praebitura. Operam
 hinc minime vanam nos locaturos confidimus, in conside-
 randis iis, quae vel extrinsecus, vel intrinsecus, quotidie
 occur-

occurrere possunt. Haec quod spectat, consideratu
 veniunt (I.) vasa lympham ducentia. Haec enim
 ubi minus rite se habent, ita ut extensionem, distorsio-
 nem, contusionem, flacciditatem, vel plane dilacera-
 tionem patiantur, Meliceriae causae proximae certi ex-
 tant Autores. Illa enim ita comparata liberum reflo-
 xum per vias lymphae denegant, hinc ipsius stasis ac
 subsequens assurgit solidorum erosio, unde in copia
 effluens se circumjacentes ad partes diffundit. (II.) Vi-
 tium quandoque insidet lymphae ipsi, dum haec vel
 qualitate peccat, vel quantitate. Serum etenim vel
 in abundantissima copia deponitur, quod vasa turgida
 reddit, illaque nimium expandendo, tam transitui
 convenienti remoram injicit, quam ruptioni prae-
 primis ansam adfert; Vel in defectu ac minori
 quantitate defertur, unde refluxus est tardior ac
 facilis sui in vasis suboritur stagnatio. Lympha
 praeterea peregrinis scatet qualitatibus, dum vel
 alias particulas heterogeneas illam conspurcantes
 in se continet, quibus liberior impeditur humidi reflo-
 xus; vel acrimonia quadam affecta est, quae vasa
 irritat, vellicat ac tandem erodit, ubi causa mali
 per se patet. (III.) Ipsa massa sangvineae suae ad-
 jicit calculum, haec enim prout in se est, variisque aci-
 bus, acidis, austeris sexcentisque aliis referta, ac hu-
 mido suo magis vel minus abundans, ejusmodi etiam
 lympham mediante circuitu suo eadem qualitate ac
 quantitate luxuriantem sequestrat. (IV.) Erosionem,
 hancque antecedentem lymphae conglutinationem ef-
 ficere valent morbi C, H. invadentes, ut sunt: Caco-
 chymici.

manquam

C

chymici.

chymici, tam partium circa articulos, quam totius corporis spectati omnes, v. c. Scorbutus, malum hypochondriacum, obstructio, aut inflammatio partium magna, & quae sunt reliqua. Hi enim enim morbi sicuti magnam spurcitiem universae inducunt oeconomiae humanae, ita sane nec lymphae parcunt, eam insuper taliter affectant, ut sui coagulum ac huic supervenientem vasorum rupturam pati, cogatur. Illa è contra seu extrinsecus obvenientia, quae Meliceriae causam proximam exhibent, sunt casus omnis generis, vulnera, contusiones, fracturae, dislocationes ac quaevis alia violentia externa corpori illata. Singula etenim vasa distorquent, comprimunt atque dissecant, quare inevitabilis subsequi debet, cum lymphae stagnatio, tum dilaceratio aut disruptio vasorum eandem continentium.

§. XXIV.

Tangimus denique causas Melieeriae remotissimas, quae modo dictorum, evidentes extant productrices. Traduntur eadem in numero sex rerum communiter sic dictarum non-naturalium, harum quippe perversa usurpatio paginam utramque facit. Aër nempe, ubi spirando mediocritatem transgreditur, sive caliditatem spectas, sive ipsius frigus, ex utroque aegrotanti nocumentum cedit. Illa namque nimia sua agitatione humorum motum potenter adjuvat, ac orgasmum facile parit. Hoc autem poros ocludit, transpirationem inhibet, motionemque fluidi, in partibus praepressis affectis penitus sistit. Cibus & potus profluvio seroso fores aperiant, si praeter excessivam quantitatem assumptam,

sumptam, qualitas insuper eorundem in victu negligitur. Uti enim omne nimium naturae inimicum, ita id praecipue de potu in casu praesenti notandum, utpote quo superfluitati ferofae ultro succurritur, ac mali incrementum promovetur. Similiter glutinosa, viscida, valde pingvia, acida item, multum consumpta alimenta, quae crasin M. S. variis qualitatibus infarciunt varietateque invertunt, satis superque symbolam conferunt suam. Nec desunt somnus & vigiliae; Illud enim, nisi modicè utatur, humores pariter ac serum satis apte ad coagulationem redigit, ac stasin procurat. Hisce si abutamur, activitati sanguineae fraenum injicimus, ubi hoc modo spiritus consumuntur, sicque malo Meliceriae via satis sternitur. Parili ratione se habet motus & quies, corpus etenim si crebris fatigationibus exercetur, vires depascuntur, & nisi digestio bene procedat, cibi nondum satis resoluti mediantibus hisce in chylum crudum & viscidum convertuntur, sicque sanguinis qualitas sufficienter polluitur. Requies in excessu pariter spectata, prompta satis evadit visciditatum in oeconomia humana conservatrix, & liquorum stagnationum aperta progenitrix. Excernendorum & retinendorum porro habenda ratio, siquidem in propatulo est, dum alvus non convenienter respondet, sanguis humanus & reliqui fluores impuritate excrementorum conspurcantur ac infestantur; E contrario dum nimis aperta, frequentiori evacuatione humores exhauriendo, Meliceriae causa esse valet. Retinenda neutiquam eliminare quis suadebit, quo enim magis spiritus animales perduntur, vel sanguis emittitur, innumerabilia

lium malorum emergunt primordia. Animi tandem
passiones noxas suas inferre, dum eas excedimus, cui-
que patet. Ira namque moeror, terror & reliqua,
partim motum humorum plus debito augmentant, par-
tium progressum eorundem in vasis segruiorem reddunt,
unde vel nimia vasorum distensio, erosio atque ruptura,
vel necessaria humorum stagnatio atque coagulum ex-
furgit.

XXV.

Delibatis pro instituto nostro affectus Meliceriae
causis neminem negaturum fore credimus, quod hisce
superveniunt & aliae causae manifestae, quaeque cui-
vis suapte clarent. Ad has referendos merito judica-
mus morbos, quibus Meliceria per se inest. Sic sunt
ulcera penè omnia & praepriis cacoethica sordida,
gangraena ac Sphacelus, utpote haec singula, Meliceriae
diuturna ac minus secunda curatio non raro efficit.

§. XXVI.

Considerantes ulterius profluvium nostrum respec-
tum itidem habemus ad illius differentias. Illae au-
tem quamvis specialiter non exhibeantur in Practico-
rum monumentis, expositis tamen, pathematis nostri
circumstantiis, non incongruè Meliceriam divisuri fu-
mus, in Idiopathicam seu per se existentem, quae ex
sola sanguinis & lymphae crasi provenit; Et sympa-
theticam seu per consensum, ubi aliis supervenit affecti-
bus, vulnerationibus praepriis & ut symptoma con-
spectui se exhibet.

§. XXVII.

§. XXVII.

Signa tandem morbi statum praesentem indigitantia, ejusve eventum revelantia, sunt vel diagnostica, vel prognostica. De Diagnostici autem vix multum laborandum erit, dum haec feri perenni profluvio, sui existentiam satis testatur. Interim pro certiori adhuc dum ipsius notione observamus simul symptomata hoc ipsum comitantia. Sunt autem, ut supra narravimus eadem intumescencia partis & inflammatio, dolor gravis, febris acuta cum suis effectis, aridura membri vel contabescencia totius corporis, & quae sunt cetera, haec ubi juncta sunt profluvio nostro, sufficiens praesentis affectus perhibent testimonium. Prognosis, perpenſa genuinè circumſtantiarum ratione, investigatu haud magni est laboris opus. Prout enim vel graviores vel leviores easdem reperimus, ita simile ex iisdem judicium ferimus. Quo ergo serum copiosius nimis tenue, lividum, pallidum vel plane nigrum aut foetidum & acre erumpit, eo majus periculum in Meliceria porrendit. Vice versa, ubi in Meliceria paucum idque plus limpidum & clarum exstillat serum, hocve laudabile pus inſequitur, ſanitatis augur exiſtit. Fluxus per longum durans tempus, urgente dolore, praesente infuper febre, cetera inter symptomata, parti incurabilem adfert ariduram. De cetero aetatis causa, facilius medela in juvenibus benignos humores habentibus, quam in senibus ficcioris constitutionis existentibus, quotidie observata est. Ulcus denique, si in Meliceria lividum apparet, exareſcit, imò nigreſcit, gangraena &

sphacelo mox membrum corripitur, unde certa subsequi solet mors repentina.

§. XXVIII.

Cognita ultimo fati superque morbi nostri in aegroti existentia, muneris est Medici in curam vocati, ut dextra remedium administratione pro viribus morbum cito, tuto ac jucundè pellere studeat. Quamobrem praesto ipsi sint, necesse est, auxilia cujuscunque generis, eaque tam ex Pharmacia, quam etiam ex Chirurgia atque Diacta, maturo consilio conquisita.

§. XXIX.

Pro felici autem absolvenda curatione, prima abs dubio danda est opera, ut rite obviamus causae Meliceriae proximae, erosioni vasorum videlicet lymphaticorum. Praestituri id ipsum sumus, ubi depurationi M. S. studebimus, & consequenter lymphae acrimoniam heterogeneitatemque inhibebimus. Varia in hunc Scopum ex fonte pharmaceutico prostant medicamina, quae intrinsecus usurpata opem feliciter ferunt. Vocabimus adeoque in usum temperantia, absorbentia, invertentia, opiata, antispasmodica & similia, quibus falsis, acris atque austeris humoribus, qui legitimo sanguinis circulo obstant ac sui generis serum efficiunt obveniri queat. Ejusmodi sunt (1.) ab animalibus desumpta: ut ocul. 69. Ungul. & Corn. Alc. C. C. Ust. & phil. ppt. ebur s. Δ. ppt. conch. marin. dens hippopotam. lap. perc. & carpiion. mandib. luc. pisc. castor. Decoctum item C. C. & c. (2.) Ex vegetabilibus porro: Cen-

Centaur. min. Scorzonera, Galega, millefolium, Sa-
faeparilla, plantago, pro conficiendis praepriis deco-
ctis in usum veniunt, veronica, betonica, scolopen-
drium, alchimilla, fanicula, rad. consolid. maj. aristol.
long. corallia rub. & alb. &c. exque his composita, ut
sunt: Elix. Alexipharm. D. P. essent. vegetab. Scorzon.
Galeg. Centaur. min. &c. Tandem (3) è mineralium
ordine veniunt lapid. quinque pretios. myrrha, Cinnab.
nat. & gii, gium diaph. bezoard. miner. Jovial. &c. Hisce
tandem maritanda opiata ducimus, quae caute mista,
non absque successu curationis inveniuntur; Sunt au-
tem illa: Essent. anodyn. Laud. liquid. Sydenham.
Diascord. Fracastor. Theriac. coelest. Diacod. Montan.
aqua papav. rhocados, emulsio ex femin. papav. alb. &c.
E quibus pro indigentia aegrotantis ac curantis lubitu
consarcinatae medicamentorum formulae ac deinde
exhibitae, removendae febrì, sedandis convulsionibus,
universae denique massae sangvineae depurandae, hu-
jusq; servando circulo & avertendis urgentioribus mali
symptomatibus aliis, maximo juvamine cedunt. Purgantia
autem praepriis violentiora nequam in auxilium
vocanda, suadentis, quum intensiori operatione
sua, M. S. intendant, sicque gravioribus pathematis
nostri symptomatibus faces apertè accendunt.

§. XXX.
Sed minimopere praetereunda est ad ferendam ma-
nuum opem in Meliceriae cura ulterius Chirurgia, ut-
pote maximum sanationis in hac ipsa momentum posi-
tum

tum omnino agnoscimus. Ut itaque fluxus sistatur ferolius, ceteraque ipsius comitantia, Chirurghi officium postulat, ut quantocyus applicandis cataplasmatibus manum admoveat, quae autem blanda, oleosa, atque anodyna virtute praedita sunt, oportet. Parari possunt hujusemodi ex floribus chamom. hyoscyam. melilot. sambuc. herb. absynth. centaur. m. sem. anet. Cary. bacc. laur. Juniper. Juncta camphor. croc. & aliis, quae in ∇ . flor. sambuc. & lacte coqui possunt. Si autem gangraena vel sphacelus metuitur, recitata modo in spiritu vini camphorato ebullienda, volunt Authores practici. Hisce interea humoris ferosi praepeditur fluxus largior, partis dolor atque cruciatus mitigatur, acredo etenim fluoris obrunditur, ac ceterorum symptomatum sensilis contingit remissio. Praecavenda praeterea pars est affecta ratione nervorum tendinumque laesionis, hinc quo ob acrimoniam mordacem debilitati ac laxioris nimis facti iterum restituantur, ac insimul putredo humoris effluxi arceatur, haud frustranei usus sunt, ungenta ex therebinthina, gummi elemi, vitellis ovorum, croco, melle rosarum aliisque composita, quorum descriptiones apud Hildanum, Muys & alios peritissimos Chirurgos evolvantur. De cetero abstinere jubent accuratiores Medici, Chirurgum medentem, ab oleosis ac pingvibus nimis ungentis atque emplastris, siquidem resinosis ac viscosis suis partibus, apertos poros arte obstruunt, unde sic denegata omnimoda transpiratione insensibili tetra symptomata emergunt, ut sunt: Inflammatio, humorum stagnatio, imo superveniens, nisi malo citius praec-

praeveniat, sphacelus certè inducitur. Si itaque olea expressa adhibeantur, uti est, hyperici, lumbricorum &c. nunquam à mistis sibi volatilibus separata usurpanda erunt. Evitanda ulterius sunt emplastra acriora, ut nota habemus, Felicis Würtzii, unguentum aegyptiacum; Vitriolata insuper aluminosa & adstringentia stiptica, omnia exulent, haec enim obstruendo, illa autem irritando partes, symptomatibus recrudescentiam conciliant. Ad deligationem nil est, quod monemus, nisi ut ob aeris injuriam circumspectè eadem tractetur. Hinc cessante necessitate, de die saepius repetitam vulneris inspectionem penitus vitandam, cum aliis facile svasores sumus. Restat adhuc dum, ut de venae sectione quidpiam differamus. De hac itaque brevibus notatum volumus, quod praestans satis adferat auxilium, ubi in subiectis plethoricis administratur. Hac enim superflua sanguinis portio adimitur non tantum, sed & ipsius liberior circulatio promovetur, qua stasis humorum indeque subortus dolor, dissipari potest. Postremò nec omittenda clysterum necessaria injectio, ubi enim purgantium usus pro laxanda alvo, in Meliceria interdictus est, merito ad hos refugere debet Jatralipta, qui cum sint notissimae praeparationis ingredientium recensio, lumbentes superfedebimus.

§. XXXI.

Coronidem superaddit tractationi Meliceriae Diaceta ab aegroto observanda. Confert eadem ad curam feliciter finiendam, ubi & ratione constitutionis indi-

D

vidui

vidui & ratione morbi, strictius paulo attenditur. Aër itaque plane fugiendus est frigidus, locoque hujus calidus eligatur, ita tamen ut nunquam mediocritatis gradus transcendat. Sit insuper purus àque omni foetore liberatus. Cibus & potus sicuti non excedat quantitatem, ita sit tenuis, bonive succi atque digestionis. Acida, falsa & leguminosa quantum possibile, evitet aeger. Motus habeatur potissima ratio, proque hoc quieti potius studeatur. Reliqua, quae in numero sex rerum non naturalium habentur, legitimè procedant, & neque in excessu, neque in defectu exerceantur, animus praepressis aequus sui que compos servetur. Sic gravissimi Meliceriae mali, subitanea declinatio, tutior causae morbificae debellatio, ac totalis tandem jucundissima omnium symptomatum certo certius insequetur sublatio. Nil sic superest, nisi pro praestito auxilio dicenda

D. L. P. A.

F I N I S.

Königsberg, Diss., 1774/19

ULB Halle 3
001 856 294

St

DISPUTATIO CHIRURGICO-MEDICA,
DE

15

MELICERIA CELSEI

1717, 3

Bom
CHRISTOPHORO DANIELE MELTZER

Quam
SUPREMO ARCHIATRO SECUNDANTE,
ex Suffragio
MAGNIFICI, AMPLISSIMIq; SENATUS ACADEMICI,

PRO LOCO
PROFESSIONIS MEDICAE GRATIOSISSIME OBTENTAE
EXTRAORDINARIO,
Publicae modestaeque Dissidentium Censurae committit
IN ACADEMIA BORUSSORUM REGIA
A. C. M DCC XVII. D. SEPTEMB.

CHRISTIANUS LUDOVICUS
CHARISIUS, D.

RESPONDENTE
CHRISTOPHORO DANIELE MELTZER,
Mednav. Boruff. Med. Studiofo.

REGIO MONTI, LITERIS REUSNERIANIS.